

УДК 725.57

Юрчишин О.М.

ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ НАДМАЛОЇ МІСТКОСТІ В ІСТОРИЧНО СФОРМОВАНОМУ ЖИТЛОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЛЬВОВА

Актуальність проблеми

Те, що батьки прагнуть надати дітям суспільного виховання, доводять результати проведеного опитування (84% респондентів зацікавлені, щоб їх діти відвідували дитячий дошкільний заклад). Однак сьогодні існує ряд недоліків пов'язаних з функціонуванням мережі закладів дошкільного виховання в структурі житлових мікрорайонів. Особливого масштабу набула ця проблема в центральній частині міст, де, практично, не можливо знайти для дитини закладу дошкільного виховання. В зв'язку з цим, тут починають з'являтися альтернативні заклади: дошкільні установи влаштовані в квартирі житлового будинку (мал. 1), курси дошкільної підготовки, центри дошкілля і т.д. Однак, дитячі дошкільні заклади як архітектурна споруда розглядається в комплексі з територією, система елементів котрої узгоджується з планувальною структурою самої споруди та ділянки. А в «затиснутих» умовах центральної частини міста досить складно знайти ділянку при цьому дотримуючись санітарних розривів, чи екологічності (мал.2).

Мал. 1 Дитячі дошкільні заклади, що функціонують в історичній частині Львова: а) дошкільний заклад по вул. Є. Коновальця, 5; б) дошкільний заклад №38.

Будівництво нових дошкільних установ по типових проектах в сформованих мікрорайонах, які втратили в 90-тих роках свої споруди дитячих садів-ясел, вимагає великих площ території* (згідно ДБН), яких просто ніде взяти. Тож виникає потреба шукати нові підходи до вирішення проблеми. І

* Згідно діючих норм площа ділянки дитячого дошкільного закладу на 35 місць повинна становити 1575м², на 260 місць – 10400 м².

одним з можливих рішень є доповнити існуючу мережу будівництвом дошкільних закладів надмалої місткості, що не потребують великої площі ділянки. Аналіз зарубіжної практики свідчить, що це могли б бути вбудовані в перші поверхи житлових будинків та прибудовані до житлових будинків дитячі дошкільні заклади, розраховані на обслуговування 10-12 дітей.

Мал. 2 Прогулянкова територія дошкільного навчального закладу №38 в центральній частині міста

Стан дослідженості

Дослідження вітчизняної та закордонної проектно-будівельної практики дає підстави визначити можливі підходи до створення сучасної гнучкої мережі обслуговування дітей дошкільного віку.

Праці пов'язані з вивченням та розвитком дитячих дошкільних закладів можна розбити на дві групи. До першої групи належать праці, які базуються на вивчення педагогічно-психологічного аспекту. До другої групи – архітектура. В першу групу входять праці, що стосуються дошкільної педагогіки, вікової та педагогічної психології. Другу групу становлять праці, що вивчають етапи розвитку архітектури дитячих дошкільних установ у світовій практиці, аналіз засобів виразності, стосовно до оформлення дитячих садків, функціональні аспекти, архітектурна композиція, кольорознавство, психологія зорового сприйняття.

Візуальне сприйняття вивчалось психологами та архітекторами у роботах: Ю.Б. Гиппенрейтера, М.Б. Михайлівської, В.А. Ганзена, та ін. Теоретичні аспекти формування архітектурного середовища розглянуті в роботах: Є.А. Гелла, О.В. Коноплевої, М.А.Полевичок та ін. Роботи: І.С. Назарової, А.Ю. Дунаєвського, Г.Н. Пантелєєвої та ін. стосуються проектування дитячих дошкільних установ.

Однак всі ці дослідження не дають відповіді на питання, якими мають бути дошкільні заклади сьогодні, які б успішно вирішували наведені вище проблеми. Проведені дослідження виявили потребу розширення типології дитячих

дошкільних закладів і вдосконалення функціонування їх мережі в житловій забудові. Крім того, попри великий обсяг інформації та степені дослідженості різноманітних аспектів ДДЗ, у жодному разі не проводився аналіз думок сучасного споживача, які користуються послугами таких закладів і які без сумніву впливають на їх формування.

Аналіз проблеми

Найбільш оптимальним вирішенням даної проблеми (забезпечення дошкільними закладами мешканців центральної частини міста) є будівництво закладів надмалої місткості [1], як таких, що дозволять вирішити ряд задач: розширення типології ДДЗ як необхідної передумови забезпечення можливості вибору, зменшення радіусу обслуговування, зменшення місткості дошкільного закладу, зменшення площі земельної ділянки під дошкільний заклад.

Дитячі дошкільні заклади надмалої місткості в центральній частині міста можуть забезпечити обслуговування дошкільнят як відповідно до віку, так і дітей різних вікових категорій. Розподіл дітей по віку дозволить застосування відповідної навчальної програми. Проте існують методики, що допускають навчання дітей різного віку в одній групі, що дозволить дітям (від 3 до 6 років) одного будинку навчатися в дошкільному закладі.

Ступінь інтеграції з житловим будинком впливає на розташування дитячої дошкільної установи. Дошкільні заклади можуть бути вбудованими, прибудованими та окремо стоячими. Проте, для центральної частини міста, доцільніше проектувати заклади вбудованого типу, чи реконструювати житлові приміщення розташовані на першому поверсі житлового будинку, див. мал. 3.

Мал. 3 Приклад дошкільного закладу (автономного) розташованого в центрі міста: а) група; б) приміщення кухні

При розташуванні дитячих дошкільних закладів слід враховувати вимоги санітарних норм, згідно яких чітко регламентується підхід до вибору місця розташування дитячої дошкільної установи [2;3]. Для вбудованого типу

основними вимогами є те, що такий заклад повинен розташовуватися на першому поверсі житлового будинку, мати безпосередній зв'язок з ділянкою (якщо її можливо організувати), забезпечуватися окремим входом та під'їздом. За певних умов та нерівності рельєфу такий заклад може розташовуватися у цокольному приміщенні. Проектування дошкільних закладів прибудованих до житлового будинку є дещо складнішим. Проте, можна проектувати їх як будинок-вставка. Такі дошкільні заклади повинні розташовуватися на ділянках, що є найменш шумними, добре освітлюються та провітрюються [3].

Всі існуючі дошкільні установи на сьогоднішній день забезпечені необхідними приміщеннями господарсько-адміністративного блоку: пральня, кухня, медкабінет, кабінет завідуючого і т.д. Важливим моментом створення моделі дошкільного виховання надмалої місткості є організація мережі обслуговування [4]. Опираючись на проведені дослідження, рекомендується створювати дитячі дошкільні заклади з самостійним та централізованим обслуговуванням. Дитячі дошкільні установи з самостійним обслуговуванням (автономні) – це садки надмалої місткості створені в житловому середовищі, котрі самостійно функціонують в житловій структурі, тобто можуть забезпечити харчування дітей та прання білизни.

В центральній частині міста доцільніше влаштовувати автономні дошкільні заклади [5], що не вимагають створення центру обслуговування [4]. Однак, харчування та прання білизни можна влаштовувати основі договорів з підприємствами громадського харчування та продовольчих торгових підприємств по доставці готових блюд. Проте ці умови на стадії розробки завдання на проектування повинні попередньо бути узгодженими з Санепідемстанцією міста. Прання білизни може здійснюватися в міських пральнях [6].

Основною проблемою закладів надмалої місткості в центральній частині міста, як зазначалося, є територія для прогулянки дітей. Ділянка дошкільного закладу надмалої місткості проектується з розрахунку $\text{min } 6 \text{ м}^2$ на дитину і являє собою лише майданчик для дітей. Проте, в центрі міста навіть таку ділянку, яка б відповідала всім вимогам на проектування, знайти досить складно. За кордоном сьогодні є поширений дитячий садок лісового типу [7], особливістю, якого є те, що діти проводять весь день, практично незалежно від пори року та погоди, на свіжому повітрі в лісі. Групу дітей (не більше 12 дітей) забирають з місця збору і привозять назад мікроавтобусом у визначений час. Такий садок може існувати на базі існуючої дошкільної установи, або самостійно. Створення такого садка, на відміну від інших, не вимагає території для прогулянок, яка є необхідною, згідно норм на проектування в Україні. Опираючись на закордонний досвід, пропонується вивозити дітей на погулянку

в паркову чи лісопаркову зону, за межі міста. Така ділянка може бути натуральною (не обладнаною для дітей), або влаштована у вигляді ігрового майданчику на окремо виділеній території. В такому випадку, при дошкільній установі необхідно виділити місце для посадки (висадки) дітей у мікроавтобус.

Висновки

1. В зв'язку з появою нових альтернативних закладів дошкільного виховання, розширенням та врахуванням спектру потреб споживачів, стає можливим доповнення існуючої мережі дошкільного виховання закладами надмалої місткості (менше 15 дітей), які допоможуть вирішити проблему споживачів дошкільних установ в житловій забудові та центральній частині міста.
2. Проектування дитячих дошкільних закладів надмалої місткості в житловому середовищі є актуальним не лише при новому будівництві, а при реконструкції існуючих житлових масивів, особливо в центральній частині міст.
3. В центральній частині міста рекомендується проектувати заклади надмалої місткості вбудованого (в окремих випадках прибудованого) типу з автономним обслуговуванням.
4. Ділянку для прогулянки дітей в дошкільних закладах, розташованих в центрі міста, доцільно виносити за межі міста, в паркову чи лісопаркову зону.

Література:

1. Юрчишин О.М. Об'єкти дитячого дошкільного та позашкільного виховання надмалої місткості в житловому середовищі. Автореф. дисертації на здобуття наук. ступеня канд. арх. / О.М. Юрчишин. – в-во НУ «Львівська політехніка». – 2009.
2. Санитарные правила устройства и содержания детских дошкольных учреждений. М, 1985
3. Будинки та споруди дитячих дошкільних закладів: ДБН В.2.2-4-97 – Видання офіційне. – К.: Держкоммістобудування. – 1998. – С.24.
4. Юрчишин О.М. Принципи формування сучасних закладів дошкільного та позашкільного виховання надмалої місткості в житловому середовищі / О.М. Юрчишин // Сучасні проблеми архітектури та містобудування – К.: КНУБА – 2008. – № 20. – С.407-417.
5. Юрчишин О.М. Дошкільні заклади надмалої з автономним обслуговуванням в житловому середовищі // Дизайн. Архітектура. Образотворче мистецтво. - Полтава, 2009. – С.223-229. – Випуск, 6.
6. Смывина Л.А. Требования к размещению и организации земельного участка: пособ. к МГСН 4.07-96 Дошкольные учреждения (Утверждено указанием Москомархитектуры от 25.06.1997 № 23.) /Л.А. Смывина; общ. ред. А.М. Гарнец. – М., 1997.

7. Waldkindergarten Flensburg e.V. [Електронний ресурс] / Режим доступу до журналу web: http://statsoft.ru/home/portal/textbook_ind/default.htm

Анотація

У статті розглянуто та охарактеризовано проблеми функціонування існуючої мережі дитячих дошкільних закладів в центральній частині міста, запропоновано принципи побудови нової структури сучасних закладів дошкільного виховання надмалої місткості в житловому середовищі.

Аннотация

В статье рассмотрено и характеризовано проблемы функциональности существующей сети детских дошкольных учреждений в центральной части города. В результате чего высунуто предложение, создания новой структуры современных учреждений дошкольного воспитания сверхмалой вместимости в жилой среде.

The summary

This article making the analyze and characteristics of problems of functionality an existing children's preschool establishment's network in the central part of city. As results we get the offer of creation the new modern establishment's structure of supersmall spaciousness preschool in habited environment.